

Halászzati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

XVI. évfolyam

2015.
július

A Magyar Haltermelők és Halászzati Vízterület-hasznosítók
Szövetségének Lapja

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György
E LAPSZÁMUNK A FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

Naprakészen az ágazat ügyeiről

Az elmúlt hónapokban igen sok olyan esemény történt, amelyek a MAHAL számára is meghatározóvá váltak. Az elnökség és a tagozatok rendszeres ülései, a felügyelő bizottság értekezletei mellett május 26-án a közgyűlés egyhangú szavazással elfogadta a szövetség tavalyi gazdálkodásáról szóló jelentést és jóváhagyta az idei költségvetést, ráadásul az új Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) társadalmi vitájára is sor került. Németh István MAHAL elnökkel Somogyapátiban, a Tógazda Zrt. központjában ültünk le beszélgetni.

• Elnök úr, hogyan értékeli a szövetség közgyűlésén történeteket?

– Összességében jó hangulatban zajlott a közgyűlés, ami a szövetség egységét is demonstrálta. A felszólalások, a költségvetés elfogadásának szavazati arányai jól tükrözték, hogy a MAHAL egy egységes, kifelé összekötő érdekvédelmi szervezet, amelyben nincsenek klikkek vagy széthúzás. A szavazások egyhangúak voltak, és ez az elnökség tagjainak is jól esett, hiszen ez jelzi, hogy a tagság támogatja a szövetség vezetését. Hozzáteszem, hogy a szövetség tavalyi gazdálkodása pozitív eredménnyel zárult. A személyi változások és a székház eladásából befolyt összeg nemcsak célokra fordítása a várt eredményt hozták. Előre tudtunk lépni a Dinnyési Tógazdaság felújításában is, mert a HOP 2-es tengelyből 10 millió forintos támogatást nyertünk e célra. Már meg is kezdtük a felújításokat, mert a pályázat végrehajtására rendelkezésre álló idő igencsak szűkös: a pályázatban vállaltakat ez év szeptember 15. és 30. között le kell zárunk. Egyébként a szövetség székházából befolyt összegből vállaltunk készfizető kezességét a dinnyési felújításra.

• A közgyűlésen jelen volt Udvari Zsolt, az FM főosztályvezetője, és Kovács Gabriella, a Miniszterelnökség vidékfejlesztési államtitkárságának szakreferense, és mindketten ismertették szervezetek álláspontját az időszerű kérdésekben.

– Udvari Zsolt főosztályvezető a pályázati kiírásokról adott tájékoztatást. Sok kérdést

Németh István: a MAHAL egy egységes, kifelé összekötő érdekvédelmi szervezet, amelyben nincsenek klikkek vagy széthúzás

tetteket fel neki a természetes vizekkel kapcsolatban, mivel a törvény szerint a természetes vizeken 2016. január elsejével megszűnik a kereskedelmi halászat. A szövetségben tizenegy olyan tagszervezet van, amely természetes vizek halászatával foglalkozik. Ezek a szervezetek magyar tulajdonban lévő kis- és középvállalkozások, amelyek összesen 240 főt foglalkoztatnak. Kérdés, hogy milyen lehetőség lesz ezután a halászok foglalkoztatására. Emberi sorsokról van szó, és nekünk minden egyes emberünk és családjai fontosak. Érthető volt tehát a főosztályvezetőhöz intézett kérdés-özoön, és korrekt válaszokat kaptunk rájuk.

Tartalom

FEAP-közgyűlés Spanyolországban	3
A hazai haltermelés növelése a cél	4
Akaszton rendben mennek a dolgok	6
Ne bántsuk az ősfoglalkozásokat!	8

Úgy gondolom, hogy a természetes vízi halászoknak az invazív halfajok gyérítésében, a halászzati őrzésben, a halivadékok mentésében szerzett tapasztalatait hiba volna kihajítani az ablakon, hiszen nekik köszönhetően nemcsak a tudás, hanem az eszközük is rendelkezésre állnak. Ne öntsük ki a fürdővízzel együtt a gyereket is azért, mert az új halgazdálkodási törvény a jó fogás reményében a csaknem 300 ezres magyarországi horgásztábornak próbál kedvezni. Hozzáteszem, hogy a jó fogáshoz nagy szükség az invazív fajok gyérítésére is, az ilyen halfajok ugyanis igencsak elszaporodtak a természetes vizeinkben. Elsősorban az ezüstkárászra, a törpeharcsára, illetve a többi hasonló fajra gondolok. Egyébként több levelet is írtunk Bitay Márton Őrs államtitkárnak annak érdekében, hogy a kereskedelmi halászatot oly módon szabályozzák, hogy az egyes víztestekre konkrét területi és személyi halfogási kvótát vezessenek be. Ezáltal a hazai lakosság halfogyasztása nem csökkenne, illetve nem feketén értékesített hallal elégtelenek azt ki. Sajnálatos, hogy a törvényalkotók nem fogadták el ezt a kérésünket. Visszatérve a közgyűlésen történetekhez, Udvari Zsolt megnyugtató válaszokat adott, így konszenzussal ért véget a kérdezz-felelek.

• Tudomásom szerint Kovács Gabriella a MAHOP helyzetéről tájékoztatta a résztvevőket.

– Igen, és ezt már nagyon vártuk. A szakreferens válaszolt az új program stratégiai terveit, és a MAHAL tagsága jónak tartja ezeket. Ennek a véleményünknek hangot adtunk a Felsőhajoson, június 9-én tartott társadalmi fórumon is. Az érdekvédelmi szervezeteknek összességében pozitív volt a véleményük, bár a stratégián van még mit finomítani. Ennek érdekében a minisztériumnak az eddiginél szorosabban együtt kellene működnie az érdek-képviseleti

(Folytatás a 2. oldalon)

(Folytatás az 1. oldalról)

szervezetekkel, mert csak úgy lehet a lehető legszélesebb körű társadalmi konszenzust kialakítani. A prioritásokat az érintetteknek is alakítaniuk kell, hiszen az új programot csak a halásztársadalommal közösen lehet megvalósítani. A megbeszélésen azt tapasztaltam, hogy a minisztérium együttműködésre törekszik, és ugyanígy vélekedett *Viski József* helyettes államtitkár is a sajtótájékoztatón.

• **Mondana konkrétumokat is az új programról?**

A ponty ára 80-100 forinttal csökkent

– Bizakodó vagyok abban a tekintetben, hogy ezeket a javaslatainkat – amelyeket a Magyar Akvakultúra Szövetséggel (MASZ) közösen terjesztettünk be – meghallgatják, és beépítik a programba. Sarkalatos kérdése a programnak – és erről a közgyűlésen is sok szó esett – a halászati környezetgazdálkodási program folytatása. Ebben a kérdésben a két érdekképviseleti szervezetnek kicsit eltérő a véleménye, de nem állunk szemben egymással. A kérdés az, hogy hogyan tudjuk számszerűsíteni a halgazdálkodás során a gazdaságokat érő károkat, illetve hogy hogyan számszerűsíthető, és kompenzálható mindazoknak az ökológiai szolgáltatásoknak az értéke, amelyekkel a halastavak a környezetük minőségét javítják. Védett fajok, vizes élőhelyek fenntartásáról, a biodiverzitás megőrzéséről, a mikroklíma javításáról, és még hosszan sorolható, mi mindenről másról van szó. Minderre tekintettel lenni ugyanakkor korlátozza a termelést, hiszen a védett fajok a megtermelt halal táplálkoznak – és nem kicsi az étvágyuk. A MAHAL azt javasolta, hogy árbevétel-arányosan kellene elosztani a HKP-támogatást. Akinek nagyobb az árbevétele, több halat termel és nagyobb a területe, annak nagyobb a kára is. De területi alapon nem adható támogatás – ezt az EU szabályai nem teszik lehetővé –, úgyhogy mi az árbevétel-arányos elosztásra gondoltunk. A MASZ más álláspontot terjesztett elő, de az sem áll szöges ellentétben a mi véleményünkkel. A társadalmi egyeztetésen *Puskás Nándor*, a MASZ alelnöke azt mondta, hogy részükéről a MAHAL véleménye is támogatható, hiszen a szinkronszámlálásra alap-

zott kompenzációs kifizetések sok vitával járhatnak, és szubjektív elemekkel is terhelték. A kérdés a Miniszterelnökségen dől el, de úgy gondolom, hogy a társadalmi konszenzusnak helye van a megválaszolásában.

• **Tudtommal az a nagy probléma, hogy nincsen eléggé megbízható adatbázis a szinkronszámláláshoz.**

– Pontosan. De az Agrárgazdasági Kutató Intézet elkezdett egy kutatást, amelynek részeként mélyinterjúkat készítenek a haltermelőkkel. Ha ez a munka befejeződik, akkor reményeink szerint egy olyan új adatbázist is kidolgoznak, amely megerősíti az

álláspontunkat. A MAHOP lényeges eleme, hogy 15,5 milliárd forintos költségvetésének 60 százalékát kötelező beruházásra fordítani. Ezzel folytatódik az ágazat innovációs beruházási tevékenysége, bár a források felhasználások felmerülhetnek jövedelmezőségi problémák. Tény ugyanis, hogy az ideai horvátországi pontyimport, és a hazai kereslet csökkenése tovább mérsékelte a piaci árakat. Ezáltal az amúgy is nehéz helyzetben lévő termelők jövedelmezősége tovább romlott. Kérdésem, hogy így lesz-e elegendő jelentkező az innovációk bevezetéséhez és a beruházások megvalósításához? A támogatás 50 százalékos intenzitású és utófinanszírozott, vagyis összességében 18 milliárd forint fejlesztés valósulhatna meg. Nos, ebben a kérdésben egy kicsit szkeptikus vagyok, mert a HOP-pályázatokon elnyert beruházások közül többet éppen önerő híján nem tudnak megvalósítani. A hal tóparti ára 80-100 forinttal alacsonyabb, mint az elmúlt években, és ez jelentős jövedelem kiesést okoz. Ezért is szorgalmazzuk a HKP kompenzációs pénzeinek a kifizetését.

• **Lesz-e a horgászoknak is jogcíme az új támogatási források igénybevétele?**

– Valóban megjelent egy új elem a programban, de ez csak egy kisebb összeg felhasználásáról rendelkezik. Ez az elem a horgászturisztikai fejlesztéseket foglalja magába, amit azonban nemcsak a horgászok vehetnek igénybe, hanem mindazok, akik a horgászturizmusban érdekeltek.

• **Őn az ország egyik legnagyobb halgazdaságát is irányítja, így kellő rálátással és információkkal rendelkezik a termelési**

és a piaci szegmensről egyaránt. Már szó volt az alacsony jövedelmezőségről. Ön hogyan látja a termelés jelenét és jövőjét?

– Tavasszal azért alakultak ki az alacsonyabb halárak, mert sok magyar kereskedő horvát halat vásárolt, amit nagyon olcsón adtak. Úgy gondolom, hogy a horvát ár irreálisan alacsony volt, aminek az az oka, hogy Horvátországban jelenleg is működik egy halászati környezetgazdálkodási program, amit nemzeti költségvetésből finanszíroznak. A horvát kollégák ezt a támogatást is beépítik a hal árába, ezért tudtak 80-100 forinttal olcsóbban megjelenni a magyar piacon. Ugyanakkor a hazai kereslet is csökkent, a készletek lassan fogytak, tehát kínálati piac alakult ki, és jelenleg is ez a helyzet. Viszont a költségeink nem csökkentek. Udvari Zsolt említette, hogy a vízkészlet-járulékot – az uniós Víz-keretirányelv alapján – ismét bevezetik (ennek az összege jelenleg nulla). A környező uniós tagországokban sehol nincs ilyen járulék. A MAHAL nevében levelet írtunk Bitay Márton Őrs államtitkárnak, amiben arra kértük, hogy a jelenlegi piaci helyzetben ne tegyék ismét a vállunkra ezt a terhet, mert teljesen ellehetetleníti az ágazatot. Választ még nem kaptunk, de bízunk benne, hogy ha mégis számszerűsítik a járulék mértékét, akkor nem lesz újabb nagy megterhelés. De valószínűleg az szeretnénk, ha a többi uniós tagországhoz hasonlóan nálunk sem lenne vízkészlet-járulék. S ha már a gazdaságról beszélünk, hadd említsem meg a hal áfáját is. Számos levelet írtunk már az áfa csökkentése érdekében. Azt látjuk, hogy a sertés tokehús és a hasított félsertés áfáját jövő év január elsejétől 5 százalékra mérsékelik. A halászati ágazatnak ez hátrányt jelent, mert a fogyasztók így is drágállják a halat és a haltermékeket. A 27 százalékos áfa megtartása még inkább kiszorít minket a piacról, és ezért fontos, hogy az ágazat minden szereplője összefogjon. Az új MAHOP lehetőséget ad termelői csoportok szervezésére, de ez a lehetőség eltér a korábbiaktól, mert ágazati szinten kellene megszervezni. A pontos feltételeket még nem ismerjük, de azt gondolom, hogy a magyar halászati ágazat rá fog kényszerülni egy nagy, közös termelői szervezet létrehozására annak érdekében, hogy az árakat meg tudjuk védeni.

• **Végezetül említsük meg, hogy a szövetség tisztújítás előtt áll!**

– A közgyűlésen foglalkoztunk az ősszel esedékes tisztújítással. Megválasztottuk a jelölőbizottságot, amelyet *Horváth Zoltán* vezetésével *Szári Zsolt* és *Kovács Gergő* alkotják. A választási struktúra úgy változik, hogy a szövetség hat tagozatában zajlik majd a jelölés, és mindegyik tagozat egy-egy elnökségi tagot delegál, akik mellé alelnököt is választani kell. Bízom benne, hogy a jelölőbizottság teljes körű felmérést végez, és olyan javaslatokat tesznek közzé, amelyekből lehet választani. Abban is bízom, hogy egy-egy posztra több jelölt is lesz, mert ez teszi demokratikussá a választást.

Hajtny György

FEAP-közgyűlés Spanyolországban

Az Európai Akvakultúrák Termelők Szövetsége, a FEAP 2015 május. 29-30-án tartotta negyvenhetedik közgyűlését. A házigazda, a Spanyol Nemzeti Kontinentális Akvakultúra Szövetség az ország északnyugati részében, a Galicia tartományban lévő A Corúna városban rendezte a találkozót.

A FEAP 20 éves története során jelentős eredményeket ért el. Tagországainak szervezetei jelenleg 2 millió tonna halat és más víziállatot termelnek 9 milliárd dollár értékben, közvetlenül mintegy 100 ezer munkahelyet biztosítva a tengerparti és belvízi akvakultúrák termelésében. A magyarországi haltermelőket *Lévai Ferenc* (MASZ) és *Szathmári László* (MAHAL) képviselték. Lévai Ferenc egyben európai delegált, mivel ő a FEAP Édesvízi Bizottságának elnöke. A köszöntő-, és a közgyűlést megnyitó beszédeket a szokásokhoz híven *Arnault Chaperon*, a FEAP elnöke, és *Courtney Hough*, a FEAP főtitkára tartották.

A plenáris előadásokon a résztvevők megismerhették a spanyol akvakultúra jelenlegi helyzetét, a haltermelés aktuális európai vonatkozásait és szabályozását, az állategészségügyi és környezetvédelmi aktualitásokat. A FEAP vezetői ismertették a folyamatban lévő projektek helyzetét és a szervezet tavalyi és idei költségvetését. A tanácskozás során a tagországok szervezeteinek képviselői szakmai és ágazati csoportokban elemezték a haltermelés jelenlegi helyzetét és kilátásait.

Az édesvízi bizottságban a Cseh Köztársaság, Lengyelország, Magyarország és Németország érdekvédelmi szervezetei tanácskoztak az ágazat aktuális kérdéseiről. A 2014-2020 évekre vonatkozó operatív programokat a tógazdasági haltermelést folytató országok zömében az EU elfogadta, így 2015 őszén a Cseh Köztársaságban, Németországban és Lengyelországban kiírják a pályázatokat. A bizottsági ülésen szóba került a 3. Nemzetközi Pontykonferencia szervezése, mely idén Dél-Csehországban, Vodnanyban, a Dél-Bohemia Egyetem Halászati és Hidrobiológiai Kutatóközpontjában kerül megrendezésre szeptember 3-4. között. Az előadókat öt témakörben várják: európai direktívák a nemzeti törvényhozásban, genetika, állategészségügy, marketing és a pontytenyésztés kihívásai.

Az ülés talán legfőbb témái az ágazatunkat érintő állatjóléti törekvések voltak. Az itt elhangzottak szerint eddig meglehetősen dilettáns a szabályozás, illetve dilettáns szabályozási próbálkozások történtek a halak jólétét biztosító kérdésekben, ugyanis sokszor egy kalap alá vették ezeket a szárazföldi állatok tenyésztését érin-

tő jóléti intézkedésekkel. A FEAP általános álláspontja azonban az, hogy nem elég a halakat teljesen külön kezelni a többi állattól, a különböző halfajokat is külön kell kezelni. Egy előzetes állásfoglalás is készült, mely kimondja, hogy külön jóléti indikátorok kidolgozása szükséges minden tenyésztett halfaj tekintetében. Egyúttal fontos lenne egy, a jelenlegi „jó gyakorlatokra” épülő, halfajonként kidolgozott állatjóléti kódex kidolgozása.

A magyarországi vízkészlet-használati díj újbóli bevezetésének előrelépése kapcsán megkérdeztük a pontytermelő országok szervezeteit a vízdíjjal kapcsolatban. A cseh, a német és a lengyel pontytermelők semmilyen formában nem fizetnek a vízért, ha az egy hektárra jutó hozamuk nem haladja meg az 1500 kilogramm mértéket. A kormorán-kártételek és a sza-

országi tógazdasági haltermelőket tömörítő szövetségeknek is. Michal Kratochvíl, a cseh szövetség képviselője fel is vetette a közgyűlésnek a tervezett tagdíjemelkedésből adódó problémát, amivel a német, a lengyel és a magyar képviselők egyetértettek. A pontyos tógazdaságokat tömörítő szövetségek az egész régióban rendkívül alacsony költségvetéssel dolgoznak, elsősorban az előállított hal alacsony piaci értéke miatt. Az ilyen mértékű díjnövekedés komoly, esetleg vállalhatatlan terhet róna minden érintett szervezetre.

Bernhard Fineis kifejtette, hogy a pontytermelők sajátos helyzetét érdemes a többi akvakultúrák termelőitől teljesen külön kezelni, többek között az ágazat szociális jelentősége és a természetvédelmi szolgáltatások kérdése miatt is. A közgyűlés nem hozott döntést, a további javaslatokat június végéig várják a FEAP titkárságán.

A tanácskozás végén a közgyűlés elfogadta a 2014. évi pénzügyi beszámolót és a 2015. évi költségvetést.

A FEAP következő ülését 2015. novemberében, Brüsszelben fogják tartani, egybekötve az immár hagyományosnak mond-

A magyar haltermelés helyzetéről is beszámoltak

bályozás kérdésében az egyes európai országok álláspontja továbbra is megosztott. Ismét napirendre került a FEAP-tagságidő változtatásának kérdése. A közgyűlés előtt a titkárság kiküldött a tagoknak egy több változatot is tartalmazó táblázatot, egyelőre abból a célból, hogy a közgyűlésen meg lehessen vitatni az abban vázolt lehetőségeket. A meglehetősen komplikált új rendszerterv sajnos az éves tagdíj jelentős, kb. 1500 euróra való emelését jelentené néhány tagszervezetnek, köztük a magyar-

ható Aquaculture in Motion rendezvényen. Ez utóbbi rendezvényen szeretnék bemutatni a FEAP és az akvakultúrával foglalkozó európai szervezetek tevékenységét az újonnan megválasztott EU Parlamenti és Bizottsági tagoknak. A soron következő közgyűlés 2016 tavaszán Lengyelországban, Varsóban kerül megrendezésre.

Dr. Szathmári László
MAHAL-igazgató
Ifj. Lévai Ferenc
a MASZ képviselője

A hazai haltermelés növelése a cél

A NAIK Halászati és Öntözési Kutató Intézet (HAKI) az elmúlt másfél évben új stratégiával folytatja a tevékenységét. Dr. Gál Dénes igazgató nem titkolt szándéka, hogy minél szorosabb kapcsolatot építsen ki a hazai halászati ágazat képviselőivel. Az első – igaz, még nem látványos – eredmény már az idei HAKI Napok rendezvényén megmutatkozott, hiszen a több mint száz szakmabeli résztvevő is jelezte, hogy a HAKI kutatói tevékenységére igen nagy szüksége van a szakmának. Az idei HAKI Napok kiemelt eseményeként zajlott, hogy Dr. Bitay Márton Örs, az FM állami földekért felelős államtitkára az Aquaredpot projekt keretében elkészült új recirkulációs halnevelő rendszert ünnepélyesen átadta. Gál Dénessel a HAKI fejlesztési stratégiájáról beszélgettünk.

• **Igazgató úr, mielőtt a stratégiai célokról szólnék, beszéljünk az új recirkulációs rendszerükről...**

– A Aquaredpot – amely az Európai Unió MP 7-es programja – projekt segítségével egy korszerű, kísérleti, demonstrációs célú recirkulációs rendszert sikerült felépítenünk, amelyet nagy örömmünkre Bitay Márton Örs államtitkár úr adott át. Ez azért nem számít zöldmezős beruházásnak, mert a régi recirkulációs rendszerünket újítottuk meg. A rendszer három részből áll: van egy nagyméretű bemutató rendszer, ahol a termelőknek mutathatjuk be, hogyan működik egy recirk rendszer, és milyen elemekből áll. Azt is elmondjuk, hogy mire kell külön figyelmet fordítani, hogyan kell azt üzemeltetni. A rendszer méretéből adódóan üzemi kísérleteket is végezhetünk. A másik rész az ivadékos rendszer, ahol elsősorban kísérleti tevékenységet folytatunk. S a harmadik részt az anyahalak tartására alkalmas rendszer, ahol teljes mértékben szabályozhatóak a tartási körülmények, például a víz hőmérséklete, így az év bármely szakában tudunk szaporítani.

• **Miért tartották fontosnak megvalósítani ezt a beruházást?**

– A régi rendszerünket Ön is jól ismerhette, hiszen ez volt Európában az egyik első recirk rendszer, amit megépítettek a múlt század '70-es éveiben. Az idő azonban eljárt felette, sem a terhelhetőségen, sem a működési költségen, sem az ott elvégezhető kísérletek tekintetében nem volt naprakész a rendszer. A HAKI jó hírű, jelentős nemzetközi kapcsolatokkal bíró intézmény, az európai kutatási hálózat meghatározó intézménye. Ugyanakkor a megfelelő infrastruktúra hiányában ebből a pozíciónkból szépen lassan visszítettünk, hiszen a vetélytársaink az elmúlt másfél évtizedben jelentősen fejlesztettek. A HAKI kimaradt ezekből a fejlesztésekből. Ennek részben oka, hogy a Halászati Operatív Program keretében az innovációra fordítható 3-as tengelye talán csak az idén, a program végén nyújt támogatást. A másik ok, hogy a többi közép-európai ország sokkal nagyobb figyelmet fordított a K+F+I tevékenység fejlesztésére. A HAKI új vezetése azonban nem panaszkodott, hanem megnézte, hogy milyen pályázati kiírások vannak az Európai Unióban, így találtuk meg az Aquaredpot MP 7-es pályázatot. Mondanom sem kell, hogy egy uniós pályázaton

Gál Dénes: a HAKI-nak „gumicsizmás intézetté” kell válnia, mert csak így lehetséges a K+F+I tevékenységgel megfelelni a halászati ágazat gyakorlati kihívásainak

igen nehéz nyerni. Ugyanakkor Brüsszelben úgy ítélték meg, hogy jó pályázatot nyújtottunk be, amit érdemes támogatni, így más uniós tagországbeli kollégák elől hoztuk el a pénzt. A beruházás 170 millió forintba került, amelynek nagy részét az épület korszerűsítésére fordítottuk. Tudni kell még, hogy ez az első ütem volt, remélhetőleg a HOP 3-as tengely keretében rendelkezésre álló forrásokból szeretnénk folytatni a beruházást, mert így válik kerek-egésszé a létesítmény. A második ütemben egy kísérleti, és egy szelekciós központot szeretnénk létrehozni. A két rendszer szervesen egymásra épülve fog komplex módon működni. A második ütem hasonló volumenű beruházás lesz, mint az első. Ha sikerül nyernünk a HOP 3-as pályázaton, akkor egy olyan üzemet hoztunk létre, ahol teljes körű vizsgálatokat, kutatási feladatokat oldhatunk meg. Magyarán a takarmányozástól a genetikáig, minden területen meg tudunk felelni a kihívásoknak.

• **Mit takar a szelekciós genetikai háttér?**

– Köszönöm, hogy erre rákérdezett. A halak esetében csak félig-meddig domesztikált fajokat használunk. Ez még a ponty esetében is igaz, de a harcsa, a süllő esetében is az a tapasztalat, hogy a termelésbe vont faj semmivel sem tud többet, mint a vadfajta. Ha nem indulunk el egy szelekciós genetikai programmal, amivel néhány generáció alatt 30-35 százalékos javulást lehetne elérni a termelési paraméterekben, akkor az egyéb technológia fejlesztési programok sem tudnak kellő hatékonysággal érvényre jutni. Hiába ruházzunk be korszerű haltermelő rendszerekbe, vásárolunk

drága tápokot, ha a genetikai alap nem teszi lehetővé ezek kihasználását. Jó genetikai alapokra épülve érdemes intenzív takarmányozási technológiát kialakítani, működtetni.

• **A takarmánytechnológiára épített haltermelés mindig is központi kérdés volt a szakmában, bár a technológia terjedését, fejlesztését gátolta, hogy idehaza nincs elegendő haltakarmányt gyártó cég, a külföldi takarmány pedig igen drágítja a termelést.**

– Ez sokrétű kérdés. *Hancz Csaba* egyetemi tanár (Kaposvári Egyetem) a plenáris ülésen, az előadásában elmondta, hogy paradigmaváltás folyik a szakmában. Ez azt jelenti, hogy a hagyományos technológiákról lassan-lassan elmozdul az ágazat az intenzívebb technológiák felé. Persze, nem lineáris az elmozdulás, oda-vissza vannak jelzések, ezért mondjuk azt, hogy a folyamat lassú, és hosszan elnyúló. A magyarországi halgazdálkodás alapját a tógazdaságok képezik, ugyanakkor lesznek olyan szegmensek, amelyek elmozdulnak az intenzív irányba. A klaszszikus tógazdasági termelés mellett folyamatosan, a piac által elvárt mennyiségben és minőségben kell haltermékeket előállítani, hogy az év bármely szakaszában ki lehessen elégíteni a fogyasztói igényeket. Úgy gondolom, hogy a ponty mindig is a hazai haltermelés alapját fogja képezni, de jelentős termelésbővülést kizárólag a pontytermelésre alapozva nem lehet elérni. Ezt viszont elsősorban intenzív halneveléssel lehet elérni. Van néhány halfajunk, amelyben még sok fejlődési potenciál rejlik, ilyen mondjuk a szürke harcsa. Egy jól nevelhető, a mi viszonyainkhoz alkalmazkodó fajról beszélünk, ugyanakkor nagy növekedési eréllyel rendelkezik. De a jelenlegi mennyiség igen kevés ahhoz, hogy piaci igényeket elégítsünk ki.

• **A hazai haltermelés gerince a pontytermelés, ami a mennyiség 65-70 százalékát teszi ki. Ugyanakkor a halhús minőségével kapcsolatosan vannak a piacnak kifogásai, a minőség ugyanis nem egységesen jó. Szükség volna egy olyan rendszerre, amelynek alapján a halhús minősége is besorolható lenne, és a piac is kezelhetőbb volna. Mint például a sertéshúsnál is létezik egy minősítő rendszer.**

– Való igaz, sok mindenre szükség volna, az egyik éppen az a rendszer volna, amiről Ön is beszél. A heterogén minőségű étkezési haltermelésünket nem könnyű a piacon eladni, és a halfogyasztásunk növelésének egyik gátja éppen az, hogy nem egységesen jó minőségű hal kerül a piacra. Nemcsak a zsírosságról, hanem a kellemetlen ízokról beszélnek. Aki egyszer belefut egy ilyen halvásárlásba, azt nehéz meggyőzni arról, hogy a halhús mennyire egészséges, finom étel.

• **Ön is említette, hogy a tógazdaságokban folyik a haltermelés. A halhús minősége nagyban függ a tógazdaságok műszaki állapotától, amelyek igen eltérőek, ezért is nehéz egyfajta egységesítést megvalósítani a minőség területén.**

– Igaz ez a megállapítása, ugyanakkor az intenzívebb takarmányozási technológiával már el lehet menni az egységesebb minőségű végtermékek irányába, hiszen a tápokkal, teljes értékű takarmányokkal már sokkal egységesebb végtermék állíthatunk elő, és jobban befolyásolható a halhús összetételének alakítása. Ennek

A HAKI fejlesztési stratégiája

Cél, a kutatási létesítmények felújítása az AQUARED POT és a HOP projektek keretében. A HAKI több mint 100 éves kutatóintézet, nemzetközi elismertség övezi, s az egyik legsikeresebb hazai agrár kutatóintézet (több, mint 20 EU FP5-H2020 projektben vett részt). Idehaza az elsők között nyert Horizon 2020 K+F projektet. A NAIK hálózatán belül, az intézet méretéhez képest, az egyik legjelentősebb publikációs aktivitást fejt ki. A legkoncentráltabb hazai halas kutató hely, ahol rendelkezésre állnak kísérleti laboratóriumok, halastavak, recirkulációs rendszer. A szellemi kapacitást a 75 fős állomány képviseli, akik közül 29 a kutató. A NAIK hálózatnak 2014. január 1-jétől tagja, így biztosított a koncentrált agrárkutatás, és a stabil háttér. Mindamellert teljes a szakmai önállóságuk. A HAKI nemzeti, de nemzetközi súllyal bíró agrárkutató intézet, amely a hazai haltermelés fejlesztéséért dolgozik.

Az intézet szerepe a K+F+I láncban: nemzetközi programokban vesz részt, amelyek hosszú távon hatnak, és magas tudományos hozzáadott értéket képviselnek. A hazai feladatok közül kiemelkedik a prompt technológia fejlesztések kérdése, és a szaktanácsadás fejlesztése. Az intézetben alaputatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés, és innovációs tevékenység folyik.

Mit kellene csinálniuk? „Gumicszimas intézette” kell válniuk, mert csak így lehetséges a K+F+I tevékenységgel megfelelni a halászati ágazat gyakorlati kihívásainak. Szükség van a nemzetközi pozíciók megtartására, ugyanakkor új prioritásokat kell kialakítani. Fonto-

sak az európai (Horizon2020) és a regionális együttműködések mellett az üzleti kapcsolatok bővítése, erősítése. Ápolniuk kell a jelentős „hazáhozható” tudással rendelkező kapcsolatokat. Ki kell alakítani a termelőkkel való szoros együttműködést, miként együtt kell működni a hazai halas kutatóhelyekkel, a feladatok megosztása érdekében. De, az egyik legfontosabb sikernek a hazai haltermelés növekedését tartanák!

A hazai akvakultúra fejlesztés kitérési pontja a technológia-intenzív módszerek elterjesztése, ennek kulcsa a kutatás – innováció – szaktanácsadás egysége. Technológiai megújulás szükséges mind a tavi, mind az intenzív technológiákban. A technológiák komplex átfogó fejlesztését kell megvalósítani (genetika-takarmányozás-tartástechnológia-műszaki rendszerek-egészségügy). Halászati ágazat képvisellete nemzetközi akvakultúra pályázatokban, és az így nyert tapasztalatok hazai adaptálása, továbbadása.

A hazai K+F+I projektek kísérleti, kutatási kapacitások bővítése, korszerűsítése szükséges, mert lemaradunk a nemzetközi mezőnyben. A szaktanácsadás, a kutatási eredmények átadása, a közvetlen termelői kapcsolat elősegíti a hatékony problémamegoldást. Fontos a képzésben való részvétel (termelői, közép-fokú, graduális, és posztgraduális, nemzetközi), és a bemutatási rendszer széles körű használata. Cél, hogy egy nemzetközi szinten is jelentős halas kutatási kiválósági központ jöjjön létre Szarvason, ami lökést ad a hazai halas innovációnak (a többi kutató és oktatóhelynek is).

egyik gátja a takarmány ára, ami nem olcsó. Termelői döntés kérdése, hogy valaki táppal eteti a pontyot, és tény, hogy a termelésben a gazdaságossági, hatékonysági szempontok az elsődlegeseek.

• **Hogyan lehetne a gazdálkodókat jobban érdekeltté tenni abban, hogy az intézettel szorosabbá váljon az együttműködés? A kutatás-fejlesztés termelő nélkül ugyanis nem igazán hozza a várva várt eredményt.**

– A gazdálkodók jó része nyitott az innovációra. Nekünk, valószínűleg, ezzel a réteggel kell a közös nevezőt megtalálni. Ahogy látom a fiatalokat, az egyetemekről minden évben kikerül öt-tíz olyan fiatal, aki a hallal szeretne hosszú távon foglalkozni, de nincs hozzá elegendő tőkéje, családi kapcsolata. Ezek a fiatalok elvesznek a szakma számára. Az intézet egyik feladata az, hogy olyan technológiát kínáljon, akár e fiataloknak, hogy kisebb ér-

tékű beruházással már létre tudjanak hozni egy olyan családi méretű farmgazdaságot, ahol elkezdhetik a haltermelésüket, és meg tudnak belőle élni. Ez a hagyományos tógazdálkodás esetében nem működik, hiszen egy családi méretű gazdaságban legalább 100 hektárra van szükség a hagyományos pontytermelési technológiával. Ki lehetne dolgozni egy olyan intenzívebb, tavi alapú technológiát, ami mondjuk 4-5 hektáron képes annyi jövedelmet biztosítani, ami eltartja a családot. A hagyományos haltermelő gazdaságokon kívül, az induló vállalkozásoknak és kistermelőknek is különösen fontos lenne egy szaktanácsadási program működtetése, erre a HAKI különösen nagy hangsúlyt fog helyezni a jövőben, csakúgy, mint a gazdákkal közös, az ő igényeikre építő kutatási programok véghezvitelére.

– h. gy. –

Akasztón rendben mennek a dolgok

Több, mint egy évtizede, hogy az ÖKO 2000 vállalkozás évente egy alkalommal megrendezi VIP horgászversenyét. Szabó József ügyvezető kitart amellett, hogy a régi-új ügyfeleket meg kell becsülni, valamint hogy a piaci igényeket maximálisan ki kell szolgálni. Az Akasztói Horgászpark kiváló helyszín a horgászok számára a május 31-ei kikapcsolódáshoz, így nem csoda, hogy az idei versenyre 31 versenyző nevezett. Ezúttal az időjárás is kedvezett nekik, és ez a fogási eredményeken is megmutatkozott: a versenyzők összesen 537,95 kilogramm halat fogtak ki, ami egy főre vetítve átlagosan 17,35 kilogrammos halfogást jelent.

Az idei a tizenegyedik ilyen rendezvény, kezdte beszélgetésünket Szabó József. A VIP horgászversenyen az üzleti partnerek és a vevői kör színe-java részt vett. A versenyen nem igazán az eredmény a fontos, sokkal inkább a baráti hangulat, a találkozás miatt jönnek ide a versenyzők, akik a verseny végeztével, az ebéd elfogyasztása közben megbeszélik a teendőiket. Az ügyvezető úgy fogalmaz, megtiszteltetés a számukra, hogy a megjelentek elfogadták a versenyre szóló meghívót, mivel ez azt is mutatja, hogy az akasztói Sziki pontynak milyen széleskörű a rajongótábora.

Az akasztói Sziki ponty genetikai alapja a szarvasi P34-es fajta, egy nyurga jellegű, pikkelyes ponty, aminek az apai vonala az amuri vadponty. Az amuri vadpontyot valamikor a HAKI szerezte be, de amióta az akasztói cég a fajtafenntartó, azóta az ÖKO 2000 vállalkozás gondozza a pontyfajtát. Beszerezték, és fenntartják az amuri anyai,

apai és a szarvasi anyai vonalat is, ami nem kis felelősséggel jár. A szaporításnál oda kell figyelni, hogy ne legyen keveredés, és a fajtatisztaságot megőrizték. Az ügyvezető szerint ez a pontyfajta 20 százalékkal jobban teljesít a növekedésben, mint a többi, ami a genetikának, a hibridhatásnak köszönhető. A HAKI-ban Bakos János vezetésével nemesítették ki a Sziki pontyot. A halhús minősége persze attól is függ a genetikai adottságok mellett, hogy mivel etetik az állományt. Egy mondás szerint, amit eszel, azzá leszel, és ez mindenkire, még az állatokra is igaz.

Az akasztói Sziki ponty valójában húshal, mivel a vadponty vonal a meghatározó. Nincsenek pontos adatok arra vonatkozóan, hogy a Sziki pontynak mennyi a zsírtartalma, de láthatóan alacsony, ugyanis amikor megtisztítják, egy vörös színű húst kapnak, amelynek a tapasztalatok szerint alacsony a zsírtartalma. Minél fehérebb a

ponty húsa, annál magasabb a zsírtartalma. Az akasztói ponty nem hajlamos az elhízásra, de így is erőteljes a növekedése. A halhús minősége tehát függ a genetikai adottságoktól, a tartási körülményektől, és a takarmány minőségétől. Akasztón szerves trágyával szórják meg a tavakat, amivel planktondús vizet állítanak elő a halak számára, így biztosított a természetes fehérjeforrás. Emellett kiegészítő takarmányozást is végeznek. Csak egészséges takarmányt használnak fel, ami lehet tört szemű is. A takarmányozási technológiát Tasnádi Róbert még Szegeden dolgozta ki, aki egy képlet formájában foglalta össze a ponty metabolikus energiaigényét a víz hőfok és testnagyság függvényében.

Szabó József a különböző gabonafélék (búza, tritikálé, kukorica) energiatartalmát hasonlította össze, és ez alapján dolgozott ki egy táblázatot, amelyben meghatározta a súlyarányoknak megfelelő takarmányozási szükségletet. Ennek alapján Akasztón 1,8-2 kilogramm takarmányból állítanak elő egy kilogramm pontyhúst. Ehhez képest a szakirodalom 4-5 kilogrammról ír, és sokan ennyit is használnak fel – ennek következtében lesz a pontyuk húsa zsíros, gyenge minőségű, és drága.

A pontytermelés jövőjével kapcsolatban az ügyvezető azt hangsúlyozta, hogy amíg megfizethető lesz a víz, a munkaerő, és nem lesznek sokkal szélsőségesebbek az időjárási körülmények, addig a tógazdasági termelésnek van létjogosultsága és jövő-

A verseny győztesei: Szabó József ügyvezető (balról), Rudnay Attila, Rudnay Csilla, Ugrai Zoltán, Szabó Róbert (ÖKO 2000 Vállalkozás)

Eredmények

A 31 versenyző 537,95 kg halat zsákmányolt, és az átlagosan egy főre jutó fogás nagysága 17,35 kg volt, ami a profiknál is jó eredmény lenne.

1. Rudnay Csilla	52,89 kg
2. Rudnay Attila	33,55 kg
3. Ugrai Zoltán	32 kg
4. Kovács Gergő	31,25 kg
5. Nagy József	30,05 kg
6. Papp Attila	22,9 kg

je, már csak azért is, mert olyan élelmiszert állítanak elő, ami ha nincs is biotermék-ként minősítve, de nagyon közel van ahhoz, és gyakorlatilag ugyanolyan egészséges. Akasztón évek óta nincsen szükség gyógyszerre, mivel, ha a halastavakat kellően ritkán népesítik, és ha természetes táplálékot adnak egész évben, akkor az állomány nem betegszik meg.

Szabó Józsefnek jó rálátása van a magyarországi tógazdasági haltermelésre, és az intenzív tápos nevelésre is. Szerinte, ha jól végzik a tógazdasági termelést, akkor sokkal olcsóbban jönnek ki, mint a tápos neveléssel, a húsmínőségről nem is beszélve. Szürkeharcsát például tápon nem nevelne, mert a természet-közeli körülmények között nevelt szürkeharcsa húsának íze nem emlithető egy lapon a tápon nevelt harcsa húsáéval. Gazdaságossági szempontok alapján csak olyan hallfajokat szabad intenzív rendszerekben nevelni, amelyeknek nagyon jó a takarmányhasznosítása, kis területen nagy tömeget lehet előállítani belőlük, és a halhús minősége jó marad. Természetesen az ár is meghatározó. Mindezek alapján Szabó József úgy tartja, hogy pontyot tógazdaságban érdemes nevelni. Egynyaras ponty nevelése esetleg szóba jöhet intenzív körülmények között, de a nyújtás, és a piaci nevelés tógazdasági körülmények között lényegesen gazdaságosabb.

Akasztón minden évben találunk újdonságot. Az idén egy kis feldolgozóüzemet építettek, amely a helybeli halboltot, a halászcsárdát, és a helyi vevőkört szolgálja ki. Az üzem napi kapacitása 500 kilogramm, ami elegendő a jelenlegi igények kiszolgálására. Akasztón a gazdaságos működtetés az elsődleges szempont. A feldolgozóznak is önállóan kell gazdálkodnia, ami azt jelenti, hogy tóparti áron veszi meg a feldolgozandó pontyot, és a tisztítás és a feldolgozás után ugyancsak piaci áron számol el a termékekkel, a vállalkozás többi tagjával is.

Nem először adunk hírt arról, hogy az akasztói cégnél az innovációra is nagy hangsúlyt fektetnek. Jelenleg egy konzorcium tagjaként – ez 2013-ban szerveződött, a vezetője az ÖKO 2000 Kft., tagjai pedig, öt másik halgazdaság mellett a PLP Seafood Hungary Kft., a Magyar Tudományos Akadémia, és a SZIE Halgazdálkodási Tanszéke – egy kutatás-fejlesztési projektet valósít

meg. Ennek lényege a tógazdasági technológia teljes vertikumának fejlesztése. A keltetéstől egészen a feldolgozott haltermékekig, az élelmiszer-előállításig minden szegmensre kiterjed a kutatás. Minden résztvevő a maga szakterületén végzi a munkát, és akad, aki többitől is kiveszi a részét. Akasztón egy keltető házilag fejlesztésére, a tokfélék ivari átfordítására, és egy termékfejlesztés keretében a halhús eltarthatóságának növelésére végeznek kutatásokat. Mindemellát – miután a HOP 3. tengelyének pályázatai ez év júniusában jelentek meg – további fejlesztéseket is végrehajtanak pályázati támogatással: úrekonstrukciót és újabb gépek beszerzését tervezik.

Ami a vállalkozás tavalyi gazdálkodásának eredményeit illeti, Szabó József azt

hangsúlyozta, hogy a terveiknek megfelelő sikerült zárni a gazdasági évet. Tavaly hosszúra nyúlt a tenyészidőszak, így a halállomány nagyobbra nőhetett. A tavaszi kihelyezések jól sikerültek, elegendő volt a hal. A süllő és a ponty szaporítása szintén jól sikerült, és beszélgetésünk idején már a compó, a harcsa, az amur és a busa szaporítása folyt. A tavak vízei jó állapotban vannak, planktondús a víz, így a haltermelés körülményei rendben vannak. Az új Magyar Halgazdálkodási Operatív Programmal (MAHOP) kapcsolatban Szabó József azt hangsúlyozta, ő bízik benne, hogy a társadalmi vita során megfogalmazódott termelői igényeket is figyelembe veszi a hatóság.

H. Gy.

Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége
a Fővárosi Bíróság által 1454. sorszámmal nyilvántartott társadalmi szervezet

1115 Budapest, Ballagi Mór u. 8. sz. /2.
Tel: +36 1 3557919
Fax: +36 1 2142643

HALÁSZ KFT. - SZABOLC

Tiszahalker Kft

**A MAHAL, a Halász Kft., és a Tiszahalker Kft.
közös rendezésében kerül sor a**

**MAHAL 41.
ORSZÁGOS HALFŐZŐ VERSENYRE
2015. AUGUSZTUS 15.
szombat 10⁰⁰-16⁰⁰ óráig
SZOLNOKON a TISZALIGETBEN**

Fővédnök: **Dr. BITAY MÁRTON ÖRS FM** államtitkár
Védnök: **SZALAY FERENC** Szolnok város polgármestere

Hagyományörző rendezvényünkön **tagjaink** versenyzői
5 kategóriában mérik össze **halfőző tudományukat.**

1. Dunai jellegű halászlé	4. Egyéb halétel
2. Tisza-Körösi jellegű halászlé	5. Vegyes haltál
3. Afrikai harcsa különlegességek	

Tagi versenyzőink nevezési határideje: 2015. július 05.

Versenyzési lehetőséget szeretnénk biztosítani
a környékbeli „civil” halfőzőknek is, ezért részükre meghirdetjük a

**„CIVILEK A BOGRÁCSNÁL”
HALFŐZŐ VERSENYT**

Az első három helyezett értékes tárgyereményben részesül.

„Civil” nevezési határideje: Július 20.
Nevezési díj: 6.000 Ft

Bővebb felvilágosítás: Schmidtne Vizi Hajnalnál
Tel.: +36 1 3557019, mobil: +36 30 3108978, vagy e-mail: hajni@magyarhal.hu

**Ezen a napon minden a halról,
a halételekről szól**

Ennek érdekében a látogatók „kóstolójegyet” vásárolhatnak, amit a versenyzők által készített „remekművek” megkóstolására válthatnak be.

A helyszínen egy **800 literes óriás bogrács** felállítására kerül sor és az abban készülő **tiszai halászlét ingyen kóstoltatjuk a közönséggel.**

Művészet iránt érdeklődő Vendégeinket a „**HALÁSZATI GALÉRIA**” sátorban várjuk !

Ne bántsuk az ősfoglalkozásokat!

Jócskán megfogyatkozott a hagyományos vízközeli mesterségek művelőinek hajdan népes tábora. Már csak a halász járja a vizeinket hajnalonként, szinte rejtőzködve a zajos világ elől. Alakja kitéphetetlenül belegyökeredzik a vizek birodalmába. Szerintem a Hortobágy is ijesztő lenne, ha nem lát-nánk a tájjal együtt élő ember szelíd nyomait – egy-egy gémeskutat, nádte-tejű hodályt.

Herman Ottó bölcs megállapítása szerint a halászat és a pásztorkodás a magyarok két nagy ősfoglalkozása. Az emberiség legelső szellemi termékei a csapdák – a halászszerzők szinte kivétel nélkül ide tartoznak. Generációk végtelen sorának természetismerete összegződik általuk. Most mindezt törvénnyel elsorvasztani? Nagy tudásunk, Herman Ottó forog a sír-jában.

A halászszerzők kollektív szellemi termékeink, éppúgy, mint a népdalkin-csünk. Ennek tört része – más területen – már rég hungarikum lenne!

A „Kece milling, marázsa. Hagyomá-nyos halászat természetes vizeinken” című, 2001-ben megjelent könyvemben sorakoztattam fel a magyar halászat mód-szereinek és eszköztárának Európában páratlan sokszínűségét. Ugyanerről szóló fotókiállításaimat sok rangos helyen lát-hatták itthon és külföldön, például ott volt 2000-ben a Hannoveri Világkiállít-ás magyar pavilonjában.

A több száz halászcsaládjáért is aggodom. Mivel ők egymástól távol dolgoznak, közös érdekeiket nem tudják érvényesíteni. Nem kapunk hírt arról, mennyire meg-rázza őket, hogy szeretett foglalkozásukat nem folytathatják. Az Őcsödön élő, csupa bölcsesség *Ungi Istvánnak* még az unokája is halász szeretne lenni...

A horgász-halász ellentétet jórészt a tá-jékozatlanok szítják. Mondassék ki, hogy a halász: szakember. Jelzései a vizek állapo-táról nagyon fontosak. Felelősséget érez. Visszadobja a méreten alulit, mert hosszú távon akar megélni a vizek adományaiból. A horgászjegyet váltók kötődése más jelle-gű.

A halász ebből tartja el a családját. A nagyobb tábor tagjai között viszont a ki-kapcsolódás és a fogás élménye a legfon-tosabb. Lehet olyan horgász, aki sok sze-metet hagy maga után, és lehet olyan ha-lász, aki méltatlan. Őket külön kell tár-gyalni és elítélni.

Ha több lenne a hal, elcsitulnának a ke-délyek. Mutogathatnánk a kárókatonára. Gondoskodhatnánk ivóterületekről – pél-dául azáltal, hogy legalább mutatóba kipró-bálnánk a hajdani, hihetetlen halbőséget eredményező vízgazdálkodási-vízrendezési megoldásokat. Hasznosítsuk végre a jelen-tős kutatási eredményeket, melyeket az

utóbbi két évtizedben ért el a Győrben élő régész és történész, *Dr. Takács Károly!*

A régészet és a néprajz édestestvérek. Vegyük le a polcra *Dr. Andrásfalvy Bertalan* veretes munkáit az ártéri, vagy fokgaz-dálkodásról! S van a fok-rendszernek egy délvidéki vízépítő mérnök kutatója is: *Dr. Hovány Lajos* a Szabadkai Egyetemen.

Jómagam fotóművész és néprajzkutató vagyok egy személyben. Kultúránk talap-zat-fontosságú fejezeteiről jelent meg könyveim sora, legutóbb a „Pásztorembe-rek”. Munkásságomért az idén Kossuth-díjat kaptam. Fölszisszenek, ha műveltsé-günk fundamentum-értékű darabjait rö-vidtávú, át nem gondolt érdekek sértik.

Árván maradt halászcsonakok

Büszkék lehetünk rá, hogy mi még fel tudjuk mutatni a természetből, de annak ká-rostítása nélkül élő – és abból megélni! – em-bert, a halászt és a pásztort. Példaértékűek!

Európa kellős közepén maradt egy té-rség, ahol tovább élhetett a halfogó eszkö-zök és módszerek sokfélesége. Nem került a „végképp eltörölni” sorsára. Más orszá-gokban járva voltak fejbeközlő élménye-im. A térségünket belengő eszmerendszer nem tudta besorakoztatni azt, aki nem a fe-lülről vezényelt tanfolyamokon tanult, el-lenben jól megvolt az úkapjától örökölt tu-dással. Soha nem tudták az irodában, hol van éppen. – Legjobb az ilyen mesterséget megtiltani! – gondolták a szovjet időkben. (A mi halászati szövetkezeti rendszerünk szerencsére nem volt ilyen fafejű.)

A Volgán túl, de még az Urálon innen élnek az udmurtok. Amikor a fővárosuk-ban, Izsevszkben érdeklődtem, szinte megrökönyödtek a kérdésem, mert a hal-fogás ilyen formában rég tilos náluk. Nem vitatkoztam, de a távoli falvakban újra fag-gatózni kezdtem. Már jött is egy halász, aki csak legyintett a városi hatalmasok re-guláira. Mindent megmutatott, sokat fényképeztem. Sikerült megörökítenem a nálunk már-már elfeledett bokorháló használatát.

Nyugaton ne is keressük a halászat ős-eredeti formáit. A télen-nyáron fedél nél-küli életet ők már nem vállalnák. Fölte-hetjük a kérdést: volt-e náluk egyáltalán a miénkkel egybevethető édesvízi halászati kultúra, miközben korai századainkban mi (s a norvégok) láttuk el halhússal Nyu-gat-Európát? Ma úgy gondolják, hogy a folyók és a tavak legyenek a horgászoké, a halhúst úgyis a tengerek meg a tógazdasá-gok adják. Ujabbán onnan szabályoznak, miközben jobbára tájékozatlanok, s kötő-déseinket nem érzékelik.

Volt itt egy talapzat, ami harmonikussá rendezte a természethez meg az ember-társainkhoz való viszonyunkat, működő-képesse formálta a sorra következő gene-rációkat. Felelős gondolkodók világszerte fáradoznak azon, hogy rendezzük visz-onyunkat a természettel. Épp most köszön-nénk el attól a sok tapasztalattól, amit ha-lászaink őriznek? Kultúránk e tartomá-nyának át nem gondolt elsorvasztásával eltűnik öröklött ökológiai tudásunk egy fontos része, és sivárabb lesz országunk karaktere. Ezt nem akarhatjuk.

Kunkovacs László

(Elhangzott Szarvason, a 2015. május 21-22-én rendezett XXXIX. Halászati Tudomá-nyos Napokon.)